

SAMENVATTING

Dit rapport bespreekt de resultaten van de elfde meting van de monitor over het aantal gedoogde verkooppunten van softdrugs (coffeeshops) en het gemeentelijk coffeeshopbeleid in Nederland. In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie worden sinds 1999 de ontwikkelingen rond coffeeshops nauwgezet gevolgd met behulp van deze monitor. Voor deze meting zijn in mei en juni 2013 178 gemeenteambtenaren ondervraagd die het cannabisbeleid in hun portefeuille hebben. De respons bedraagt 100 procent.

De monitor kent drie onderwerpen: aantal coffeeshops en gemeentelijk beleid; handhavingsbeleid; en sanctiebeleid. Daarnaast wordt kort ingegaan op de ervaringen en toekomstplannen van de gemeenten.

Aantal coffeeshops en gemeentelijk beleid

Eind 2012 zijn er in Nederland in totaal 617 coffeeshops gevestigd in 103 van de 415 Nederlandse gemeenten. Na een aantal jaren van lichte daling is de daling van het aantal coffeeshops in 2012 sterker. In vergelijking met eind 2011 toen er in totaal 651 coffeeshops waren, is het aantal coffeeshops eind 2012 met 5,2% afgenomen. In april 2013 kent Nederland 614 coffeeshops in de 103 coffeeshopgemeenten. Dit is een daling van 5,7% ten opzichte van eind 2011, terwijl het 0,5% verschilt ten opzichte van het aantal coffeeshops eind 2012. Coffeeshops zijn onder meer definitief gesloten, omdat de gedoogbeschikking is ingetrokken op basis van een negatief BIBOB-advies¹ of omdat één van de gedoogcriteria zijn overtreden.

---

¹ Met de Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet BIBOB) is het voor gemeenten mogelijk een aanvraag voor (een verlenging van) een vergunning of subsidie te weigeren wanneer het vaststaat dat door de aanvrager strafbare feiten zijn gepleegd of wanneer een redelijk vermoeden bestaat dat deze zullen worden gepleegd.

Concentraties van coffeeshops bevinden zich, evenals in voorgaande metingen, voornamelijk in de Randstad en in de middelgrote steden in de provincie. Het gemiddelde aantal inwoners per coffeeshop ligt voor de 103 coffeeshopgemeenten in 2012 op 31.523.

Beleidsvormen

Ruim twee derde van de Nederlandse gemeenten blijkt eind 2012 een nulbeleid te voeren, terwijl een kwart een maximumbeleid hanteert. Daarnaast zegt 7% van de gemeenten geen formeel beleid te hebben. Deze situatie is grotendeels vergelijkbaar met die in 2011.

Er zijn 13 gemeenten die meer coffeeshops kennen dan officieel zijn toegelaten. Zij hebben samen 32 coffeeshops te veel. Daarnaast zijn er 16 gemeenten waar momenteel minder coffeeshops zijn gevestigd dan toegelaten. Gezamenlijk hebben zij 31 coffeeshops minder dan het vastgestelde maximum.

Handhavingsbeleid

Het overgrote deel van de gemeenten (96% in 2012) geeft bij de definiëring van de gedoogcriteria aan dat deze expliciet is afgestemd op de richtlijnen van het College van procureurs-generaal², terwijl in enkele gemeenten sommige criteria strenger zijn geformuleerd.

Van de 103 gemeenten met coffeeshops hanteren 83 (81%) in 2012 een afstands- of nabijheidcriterium ten opzichte van scholen. Er zijn 55 gemeenten die aangeven uit te gaan van een afstandscriterium van 250 meter of minder en 19 gemeenten die een afstand van meer dan 250 meter hanteren. Verder gelden in 84 van de 103 coffeeshopgemeenten in 2012 één of meerdere vestigingscriteria voor coffeeshops, zoals een verbod op vestiging in woonwijken of in de nabijheid van horeca of een andere coffeeshop.

---

² De landelijke definities van de AHOJGI-criteria zijn als volgt: geen Affichering; geen Harddrugs; geen Overlast; geen toegang voor en verkoop aan Jeugdigen (< 18 jaar); geen verkoop van Grote hoeveelheden per transactie (maximaal 5 gram per klant); en geen toegang voor en verkoop aan anderen dan Ingezetenen van Nederland. Daarnaast mag geen alcohol en maximaal 500 gram softdrugs aanwezig zijn in de inrichting (Maximale handelsvoorraad).

Verder is artikel 13b van de Opiumwet in 2012 in 20 van de 103 coffeeshopgemeenten in totaal 54 keer gebruikt om de niet gedoogde verkoop van softdrugs tegen te gaan.³ Bij gemeenten zonder coffeeshopbeleid is het artikel in 2012 geen enkele keer gebruikt tegen de niet gedoogde verkoop van softdrugs.

Sanctiebeleid

In 95 gemeenten (92%) die coffeeshops gedogen zijn de bestuursrechtelijke sancties voor het overtreden van de van toepassing zijnde gedoogcriteria formeel vastgelegd in handhavingsarrangementen.⁴ In 31 gemeenten zijn in totaal 60 overtredingen van de van toepassing zijnde gedoogcriteria geconstateerd. De vastgestelde overtredingen hebben vooral betrekking op het criterium van de Maximale handelsvoorraad (13 gemeenten), het Jeugd-criterium (zeven gemeenten) en het Ingezetenen-criterium (zeven gemeenten). Daarnaast zijn in 38 van de 95 gemeenten ook expliciet de strafrechtelijke reacties op overtredingen opgenomen in het handhavingsarrangement. Het gemeentelijk beleid laat strafrechtelijk optreden door het Openbaar Ministerie bij overtredingen van de gedoogcriteria opgenomen in de Aanwijzing Opiumwet, onverlet.

Sluitingen

Overtredingen van onder meer het Jeugd-criterium en de Maximale handelsvoorraad hebben in 16 gemeenten geleid tot sluiting van een coffeeshop voor bepaalde tijd, bijvoorbeeld vier weken of zes maanden. In vijf gemeenten zijn coffeeshops voor onbepaalde tijd gesloten op grond van overtredingen van de maximaal aanwezige handelshoeveelheid, een negatief BIBOB-advies en het plegen van een ernstig strafbaar feit.

Ervaringen en toekomstplannen

De ervaringen met het coffeeshopbeleid zijn overwegend positief. Van de gemeenten met coffeeshops geeft 64% aan geen knelpunten te hebben bij het (handhaven van het) gemeentelijk coffeeshopbeleid. Het meest genoemde knelpunt (14 gemeenten)

---

³ Het gaat hierbij niet om coffeeshops, maar om niet-gedoogde panden waar vanuit softdrugs werden verkocht.

⁴ Dit geldt echter niet voor ieder criterium. Het Ingezetenen-criterium maakt in 2012 in 25 gemeenten deel uit van het sanctioneringssysteem.

is het ontbreken van beleid omtrent de bevoorrading van coffeeshops (de achterdeurproblematiek). Andere knelpunten die worden genoemd zijn onder andere de uitvoering van de wet BIBOB (7), een tekort aan opsporingsbevoegd personeel (6) en de (aanpak van) de niet gedoogde verkoop van cannabis (6). Drie kwart van de gemeenten met coffeeshops (78 gemeenten) geeft aan het beleid te willen wijzigen in 2013 of in 2014. Wijzigingen hebben onder meer betrekking op aanpassingen aan de landelijke regelgeving (vervallen van het Besloten club-criterium en veranderingen in het Ingezetenen-criterium).